

УДК 911.3

Горун М.В.

РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ У ГУСЯТИНСЬКОМУ РЕКРЕАЦІЙНОМУ ЦЕНТРІ

У статті проаналізовано сучасний стан наявної туристичної інфраструктури Гусятинського рекреаційного центру Гусятинсько-Сатанівського рекреаційного району; висвітлені можливі шляхи створення нової туристичної інфраструктури згідно сучасних світових вимог; розкриті сучасні тенденції та перспективи розвитку туристичної інфраструктури як фактора розвитку туристичної галузі.

Ключові слова: туристична інфраструктура, рекреаційний центр, рекреаційний район, туристичні послуги.

В статье проанализировано современное состояние имеющейся туристической инфраструктуры Гусятинского рекреационного центра Гусятинско-Сатановского рекреационного района; освещены возможные пути создания новой туристической инфраструктуры согласно современным мировым требованиям; раскрыты современные тенденции и перспективы развития туристической инфраструктуры как фактора развития туристической отрасли.

Ключевые слова: туристическая инфраструктура, рекреационный узел, рекреационный район, туристические услуги.

The article analyses the current state of the existing tourist infrastructure Husyatyn recreational center Husyatyn-Sataniv recreation region; highlight possible ways of creating new tourist infrastructure according to the requirements of the modern world; revealed current trends and prospects of the development of tourist infrastructure as a factor in the development of the tourist industry.

Keywords: tourist infrastructure, recreational site, recreation area, tourist services.

Постановка проблеми. Туристично-рекреаційна індустрія розвивається, насамперед, там де є відповідна інфраструктура, що дозволяє максимально задовольнити туристичні потреби населення. Гусятинсько-Сатанівський рекреаційний район володіє сприятливими умовами для розвитку туризму та рекреації: значна кількість пам'яток культури, мінеральні води, лісові масиви. Для раціонального використання наявного потенціалу потрібно інтенсивно розвивати наявну інфраструктуру.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Важливість дослідження розвитку туристичної інфраструктури зумовило увагу багатьох дослідників: Буйленко В.Ф., Румянцева А.П., Коваленко Ю.О., Школи І.М., Любіцевої О.О. Але подальшого вивчення потребують питання удосконалення наявної та створення нової туристично-рекреаційної інфраструктури у Гусятинсько-Сатанівському рекреаційному районі загалом та Гусятинському рекреаційному центрі зокрема.

Метою даної статті є аналіз наявної туристичної інфраструктури у Гусятинському рекреаційному центрі Гусятинсько-Сатанівського рекреаційного району.

Виклад основного матеріалу. Розвиток туризму в Україні істотно впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого вжитку, і є одним з найбільш перспективних напрямків структурної перебудови економіки. У свою чергу, важливими факторами розвитку туристичної галузі є природно-рекреаційний та історико-культурний потенціал країни. За своїм туристично-рекреаційним потенціалом та кількістю обслуговуваних рекреантів Гусятинсько-Сатанівський рекреаційний район займає одне з перших місць у Подільському рекреаційному регіоні. Впродовж останніх років серед місцевого населення зростає інтерес до надання туристичних послуг та рекреаційної діяльності. Туристичний потенціал цього рекреаційного району має такі головні складові:

- мальовнича природа – р. Збруч, Товтри, ліси, печери та карстові озера;
- мінеральні води – типу Нафтуся, Друскінінкай, ропа;
- пам'ятки історії та архітектури – смт. Гусятин (Церква Св. Онуфрія (XVI ст.); Бернардинський монастир (1610 р.); Костел (1610 р.); Монастирські келії (1610 р.)), смт. Сатанів (Синагога (Базарна площа) — XV ст.; Замки, XIV—XVI ст.; В'їзна брама, XV—XVI ст.; Свято-Троїцький монастир, XVI – XVIII ст.);
- мережа санаторіїв, де можна оздоровитись та полікуватись.

Основними напрямками роботи, у сфері розвитку туризму у Гусятинсько-Сатанівському рекреаційному районі є:

- Освітній туризм – організація тематичних шкільних екскурсій до музеїв та музейних кімнат;
- Оздоровчий туризм – відвідування курортних місць для лікування та відпочинку; щорічно тисячі відпочиваючих покращують стан здоров'я на базі бальнеологічних санаторіїв Сатанова та Гусятин, та реабілітаційного відділення Гусятинської районної комунальної лікарні.
- Екологічний туризм – різновид науково-пізнавального туризму, що здійснюється на екологічно-чистій території заповідника «Медобори». Тут функціонує три екологічних стежки «До пущі Відлюдника», «На гору Бохит», «На гору Гостра». На цих маршрутах потрібно дотримуватись певних правил поведінки, зокрема їх відвідування можливе у супроводі працівників заповідника;
- Фестивальний туризм – відвідування фестивалів, конкурсів, виставок, зокрема щорічного фестивалю дитячої та юнацької творчості «Пісенні Медобори», у якому щорічно беруть участь близько 300 учасників з різних областей України;
- Сільський зелений туризм – один із видів екологічного туризму, що має і відпочивальний, і пізнавальний характер і пов'язаний з використанням сільських садиб. Центри такого туризму створено Личківцях, Самолусківцях, Чабарівці, Гримайлові, Гусятині;
- Релігійний – паломництво до святих місць: до храмів, до пущі Відлюдника, до гір Богит, Звенигора, Гольда;
- Пішохідний – пішохідні подорожі до природних, історичних, культурних пам'яток, по території заповідника «Медобори». Тут розроблено вісім туристичних маршрутів: «До Збруцького ідола та пущі Відлюдника», «До Збруцького ідола і до Романівки», «До Романівки», «До пущі Відлюдника», «До села Вікно», «До пущі Відлюдника та Іванківських штолень», «До Збруцького ідола і до пущі Відлюдника» та ін..;
- Водний – подорожі по річці Збруч на байдарках та катамаранах;
- Велосипедний – подорожі на велосипедах за маршрутом – Гусятин – Сидорів – Жабинці – Колиндяни – Дача Галілея – Чортків;
- Спортивний – участь у спортивних змаганнях, відвідування цих заходів уболівальниками;
- Екстремальний (спелеологічний) – участь в експедиціях до карстових печер «Перлина» та «Христинка». На цих маршрутах потрібно мати спеціальне спорядження та відповідну підготовку. Відвідування печер можливе лише у супроводі працівників заповідника «Медобори»;
- Автомобільний – подорожі на автомобілях за маршрутом Київ – Сатанів – Гусятин – Київ (тривалість три дні, протяжність – 860 км)

У межах Гусятинсько-Сатанівського рекреаційного району виділяють Гусятинський та Сатанівський рекреаційні центри. Рекреаційні центри – окремі населені пункти з набором рекреаційних закладів або окремих об'єктів, що виступають центрами формування рекреаційного вузла. Саме на цьому рівні відбувається формування курортів лікувальної місцевості з наявними природними лікувальними ресурсами та необхідними умовами щодо їх використання з лікувально-профілактичною метою [5]. Гусятинський рекреаційний центр володіє великою кількістю природних та історико-культурних ресурсів, які є передумовою розвитку майже усіх видів туризму. Атрактивні ресурси є вагомою причиною для відвідування даного рекреаційного центра, який характеризується значним рівнем розвитку туристичної інфраструктури – системи різноманітних послуг, які забезпечують комфортність умов перебування.

Інфраструктура – функціональне і територіальне поєднання галузей народного господарства, що обслуговують матеріальне виробництво, невиробничу сферу і безпосередньо населення [7].

Фундаментом, внутрішньою будовою рекреаційної сфери як системи є рекреаційна інфраструктура – сукупність галузей, засобів та видів діяльності, функціональне призначення яких виявляється у забезпеченні організації та здійсненні рекреаційної діяльності, сприянні комплексному відтворенню робочої сили людини в процесі реалізації її особистих і суспільних рекреаційних потреб за допомогою надання різного роду рекреаційних послуг і духовних благ. Вона має складну внутрішню будову – розрізняють частини, ланки, об'єкти. Основа поділу рекреаційної інфраструктури на частини та ланки – спільне функціональне призначення складових у процесі суспільного відтворення, тобто спрямованість об'єктів та створення умов для задоволення певного кола рекреаційних потреб суспільства, населення. У найзагальнішому вигляді поділяється на рекреаційно-побутову та функціонально-спеціалізовану інфраструктури.

Рекреаційно-побутова інфраструктура спрямована на створення умов для відтворення людини як біологічної істоти (через побутове середовище), задоволення її потреб у належних умовах життя під час відпочинку. В її складі розрізняють такі компоненти: житлово-комунальне господарство, побутове обслуговування, транспорт, зв'язок, сільське господарство, переробна та харчова промисловість, торгівля та громадське харчування тощо.

Функціонально-спеціалізована інфраструктура сприяє відтворенню духовних, інтелектуальних (через культурно-освітнє середовище) та значною мірою фізичних властивостей індивіда, формуванню його як економічно активної особистості, що відповідає певним вимогам суспільства до якості робочої сили. Вона охоплює заклади та установи, які забезпечують загальнооздоровчий відпочинок, культурно-розважальний відпочинок, пізнавальний відпочинок, санаторно-курортне лікування, туризм, заняття фізичною культурою і спортом, любительське і спортивне полювання й рибальство тощо. Основним призначенням рекреаційної

інфраструктури є створення умов для формування прогресивних тенденцій та зменшення впливу негативних явищ у демографічних процесах; раціональне використання вільного часу людей; відтворення робочої сили; поліпшення і збереження фізичного здоров'я населення; ефективне використання трудових ресурсів для здійснення рекреаційної діяльності; підвищення життєвого рівня населення території внаслідок доходів від рекреаційної діяльності тощо. Визначальним для розвитку рекреаційної інфраструктури є людина та її діяльність у вільний час, що представляє собою невід'ємну частину фізичного, соціального та духовного життя особистості. Важливим елементом створення рекреаційної інфраструктури є рекреаційна діяльність, види та форми якої залежать від певних умов і факторів. Рекреаційна діяльність – діяльність, спрямована на забезпечення попиту населення у загальнооздоровчому (утилітарному), культурно-розважальному і пізнавальному відпочинку, туризмі та санаторно-курортному лікуванні, любительському та спортивному полюванні й рибальстві, фізичній культурі та спорті на спеціалізованих територіях, що розташовані поза межами їх постійного проживання [1].

Туристична інфраструктура – це сукупність штучно створених рекреаційних закладів (санаторії, бази відпочинку, готелі, ресторани та ін..) та супутніх об'єктів, побудованих для загального користування за рахунок державного інвестування (автомобільні та залізничні дороги (шляхи), пункти пропуску, лікарні, школи тощо). Послуги інфраструктури відіграють свого роду роль, яка зв'язує різні сектори туристичної галузі, включаючи кінцевого споживача та початково визначені процесом становлення індустріального, а згодом – постіндустріального суспільства, адже таке суспільство не може обходитись без них [5].

У Гусятинському рекреаційному центрі працює біля 50 приватних підприємств, які займаються торгівлею продуктовими та промисловими товарами. Заклади харчування: ресторан «Збруч» (100 місць), ресторан «Надзбруччя» (150 місць), ресторан «Симфонія» (150 місць), бар «Лісова пісня» (80 місць), кафе-бар «Золота рибка» (30 місць), бар «Діана» (80 місць). У подорожуючих є можливість для розміщення в таких закладах: санаторій «Збруч» (200 місць), готель «Збруч» (38 місць), туристично-відпочинковий комплекс «Симфонія» (25 місць), Рудка Людмила Степанівна (сільський туризм) (4 кімнати), лікувально-діагностичний центр «Здоров'я» (15 місць), Гусятинська ДСШ (70 місць) [6].

Органами місцевого самоврядування проведено розрахунок об'єктів соціальної інфраструктури загальнокурортного обслуговування у Гусятині. Необхідною нормою для курорту Гусятин є: курортні поліклініки (2010 відвідувань за зміну), водолікарня (315 ванн), грязелікарня (368 кушеток), лікувальні плавальні басейни (1260 м² дзеркала води), кінотеатри (840 місць), клуби, універсальні зали (1575 місць), танцювальні зали (525 місць), бібліотеки (42000 книжок), відкриті танцювальні майданчики (735 місць), спортивні зали (840 м² площі підлоги), басейни криті (735 м² дзеркала води), басейни відкриті (1050 м² дзеркала води), комплекс

майданчиків для дитячих ігор (1,05 га), комплекс майданчиків для спортивних ігор (1,55 га), продовольчі магазини (368 м² торгової площі), промтоварні магазини (420 м² торгової площі), їдальні, ресторани, кафе (945 місць), хімчистки (3 робочих місця), перукарні (32 робочих місця), фотоательє (5 робочих місць), сауни (53 місця). Транспортна інфраструктура: залізнична станція (0,5 км), автовокзал (0,6 км) – автобуси ходять регулярно. Є підприємці, які надають транспортні послуги [3].

Рекреація та туризм є економічно вигідною галуззю народного господарства, яка має всі підстави зайняти одне з провідних місць у структурі регіонального господарського комплексу. Тому на даний час надзвичайно важливим є вибір оптимальної стратегії розвитку рекреаційного господарства в Гусятинсько-Сатанівському рекреаційному районі і здійснення ефективної політики її практичної реалізації.

Розвиток рекреаційної сфери у Гусятинському рекреаційному вузлі має опиратись на нові механізми господарювання, ефективні організаційні структури, економічну свободу туристичної індустрії, що в умовах вільної конкуренції забезпечить насичення ринку високоякісними послугами і сприятиме економічному зростанню рекреаційного району.

Висновки. На підставі проведеного дослідження, можна зробити наступні висновки: розвиток туристичної інфраструктури Гусятинсько-Сатанівського рекреаційного району залежить від дії різноманітних чинників, серед яких, можна виділити рівень розвитку та щільність автотранспортних магістралей, рівень обслуговування населення у закладах харчування та готелях; за допомогою розвитку мережі автомобільних та залізничних доріг можна планувати динаміку зростання грошових надходжень від діяльності підприємств туристичної індустрії; спорудження мережі туристичних об'єктів з чітко окресленою метою, що дозволить прогнозувати приріст доходу від розвитку діяльності підприємств туристичної індустрії.

1. Боровенська М.В. Рекреаційно-туристські ресурси Пирятинщини / М.В. Боровенська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pyriatyn.pp.net.ua/index/0-19>.

2. Види туризму на Гусятинщині / Доступний з <http://tour.husyatyn.te.ua>

3. Генеральний план розвитку Гусятина – К.: 2005.

4. Малюта Л.Я., Мельник Л.М., Шерстюк Р.П. Організація Транспортного обслуговування як чинник підвищення конкурентоспроможності туристично-рекреаційної галузі / Малюта Л.Я. // Туристичні ресурси як чинник розвитку території. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції-семінару (9 – 10 грудня 2011 року). – Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. – С. 260-266.

5. Менеджмент туристичної індустрії. Навчальний посібник / За ред. проф. І.М. Школи. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2003, – 662 с.

6. Об'єкти туристичної інфраструктури смт. Гусятин / доступний з <http://www.infotour.org.ua/pro-rayon/naseleni-punkty>

7. Сорока І.В. Інфраструктура товарного ринку: навч. посібн. / І.В. Сорока. – К.: НМЦВО МОіН України, НВФ «Студцентр», 2002. – 608 с.